

Investigació i innovació en didàctica de les ciències socials

2012/2013

Codi: 102041

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Graduat en Educació Primària	896 Graduat en Educació Primària	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: Antoni Santisteban Fernández

Correu electrònic: Antoni.Santisteban@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

- Analitzar i valorar la situació de la recerca en didàctica de les ciències socials a l'ensenyament primari.
- Utilitzar resultats de recerques per prendre decisions sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.
- Realitzar petites recerques formulant el problema, els supòsits, els objectius i la metodologia. Ubicar teòricament el problema de la recerca.
- Elaborar informes de recerca i compartir els resultats.

Competències

- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives a la investigació i a l'activitat professional.
- Mantenir una actitud de respecte cap al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, actituds i pràctiques sostenibles, que tinguin en compte la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte cap als drets humans.
- Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la història, la geografia i les ciències socials des de les seves aportacions a la comprensió de la nostra societat i a la solució de problemes socials.
2. Elaborar models de seqüències didàctiques per l'etapa de primària, especialment aquells que poden facilitar la comprensió de la pluralitat democràtica, la diversitat cultural i la formació del pensament crític.
3. Identificar, descriure i analitzar la investigació en didàctica de les ciències socials i la seva aportació a la innovació, en relació als continguts, les estratègies o la comunicació a la societat actual.

4. Interpretar la innovació educativa en l'ensenyament de les ciències socials, des de les diferents disciplines de referència.
5. Interpretar la investigació i la innovació existents a partir de l'aplicació de les tecnologies de la informació i la comunicació, en l'ensenyament de les ciències socials en l'educació primària.
6. Realitzar una investigació a l'escola primària sobre l'ensenyament-aprenentatge de les ciències socials.

Continguts

Bloc 1

1. La indagació en els problemes de l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials a l'educació primària: situar-se en el temps, en l'espai, comprendre les causes, les intencions, les relacions socials,...
2. Investigacions sobre els aprenentatges de l'alumnat: representacions socials i aprenentatge de conceptes (poder, conflicte, diferència, canvi i continuïtat, interrelació,...)

Bloc 2

3. Investigacions sobre el coneixement social i els continguts escolars.
4. Investigacions sobre propostes educatives, l'ús dels llibres de text i materials curriculars de ciències socials.

Bloc 3

5. Investigacions sobre les competències del professorat per ensenyar ciències socials.
6. La recerca i la innovació didàctica. Els i les mestres i la recerca.

Bloc 4

7. Metodologia de la recerca en didàctica de les ciències socials, la investigació qualitativa a l'escola i els instruments de recerca en didàctica de les ciències socials: qüestionaris, entrevistes, grups, biografies, observacions, experimentació de seqüències didàctiques,...

Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa que s'ha planificat la metodologia de l'assignatura.

Es portaran a terme diferents tipus d'activitats, per assegurar l'adquisició dels coneixements, entre d'altres:

- Exposició per part del docent de les línies de recerca fonamentals sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials, la geografia i la història a l'educació primària.
- Estudis de recerques concretes de didàctica de les ciències socials a l'educació primària, orientades a la innovació de la pràctica educativa.
- Lectures i comentaris de textos.
- Estudis de recerques concretes de didàctica de les ciències socials a l'educació primària, orientades a la innovació de la pràctica educativa.
- Realització de propostes de recerques per a la seva exposició i debat, i s

eguiment del treball individual o en grup sobre la planificació de petites recerques.

Activitats formatives

Resultats

Títol	Hores	ECTS	d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició per part del docent de les línies de recerca fonamentals sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials, la geografia i la història a l'educació primària.	45	1,8	
Tipus: Supervisades			
Seguiment del treball individual o en grup sobre la planificació de petites recerques.	15	0,6	
Tutories sobre els temes i casos abordats en la classe i en el treball autònom.	15	0,6	
Tipus: Autònomes			
Lectures i comentaris de textos.	75	3	

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es realitzin.

L'assistència a les classes presencials de l'assignatura és obligatòria en un 80%.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Realització d'una petita recerca (T.7)	40%	0	0	6
Treball de seguiment de les lectures i de reflexió sobre les temàtiques tractades a classe, en referència als apartats de temari 1 i 2	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5
Treball de seguiment de les lectures i de reflexió sobre les temàtiques tractades a classe, en referència als apartats del temari 3 i 4	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5
Treball de seguiment de les lectures i de reflexió sobre les temàtiques, així com exemplificació de propostes d'innovació sorgides de les recerques analitzades, en referència als apartats del temari 5 i 6	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

Revistes i bibliografia: Enseñanza de las Ciencias Sociales

Bibliografia general:

CANAL, P. et al. (1997): *Investigar en la escuela: elementos para una enseñanza alternativa*. Sevilla: Diada

CARR, W. (ed.) (1997): *Calidad de la enseñanza e investigación acción*. Sevilla: Diada.

ELLIOTT, J. (1989): *Práctica, recerca i teoria en educació*. Vic. Eumo editorial

HOPKINS, D. (1989): *Investigación en el aula. Guía del profesor*. Barcelona: PPU

MANEN, M. van (2003): *Investigación educativa y experiencia vivida*. Barcelona,. Idea books

PERRIN_GLORIAN, M.-J./REUTER, Y. (éds.) (2006): *Les méthodes de recherche en didactiques*. Presses Universitaires du Septentrion.

STAKE, R. E. (1998): *Investigación con estudio de casos*. Madrid. Morata.

STENHOUSE, L. (1987): *La investigación como base de la enseñanza*. Madrid: Morata

WOODS, P./HAMMERSLEY, M. (1995): *Género, cultura y etnia. Informes etnográficos*. Barcelona. Paidós/MEC

Bibliografía bàsica:

ÁVILA, R.M.; RIVERO, P.; DOMÍNGUEZ, P.L. (Coords.) (2010). *Metodología de investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales*. Zaragoza: Institución Fernando el Católico. Diputación de Zaragoza/ AUPDCS.

BARTON, Keith C. (ed.) (2006): *Research Methods in Social Studies Education. Contemporary Issues and Perspectives*. Information Age Publishing Inc.

CARRETERO, M./VOSS, J. F. (comps.) (2004): *Aprender y pensar la historia*. Buenos Aires/Madrid. Amorrortu Editores

GÉRIN-GRATALOUP, A-M./TUTIAUX-GUILLON, N. (2001): "La recherche en Didactique de l'Histoire et de la Géographie depuis 1986. Essai d'analyse". In *Perspectives Documentaires en Éducation*, nº 53. Paris, INRP, 5-11

HENRÍQUEZ, R./PAGÈS, J. (2004): "La investigación en didáctica de la historia". *Educación XX1* nº 7, Facultad Ciencias de la Educación, UNED, 63-83

LEVSTIK, Linda S./TYSON, Cynthia A. (eds.) (2008): *Handbook of Research in Social Studies Education*. Routledge, New York/London.

PAGÈS, J. (1997a): "Líneas de investigación en didáctica de las Ciencias Sociales". Benejam, p./Pagès, j. (coord.): *Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria*. ICE-Universidad de Barcelona/Horsori, p. 209-226

PAGÈS, J. (1997b): "La investigación sobre la formación inicial del profesorado para enseñar ciencias sociales". Asociación Universitaria del Profesorado de Didáctica de las Ciencias Sociales (ed.): *La formación del profesorado y la didáctica de las ciencias sociales*. Sevilla: Diada, p. 49-86.

PAGÈS, J.; SANTISTEBAN, A. (2011). La investigación sobre la enseñanza y el aprendizaje en la educación primaria. En Santisteban, A.; Pagès, J. (coords.). *Didáctica del Conocimiento del Medio Social y Cultural*. Madrid: Síntesis. 105-121.

SANTISTEBAN, A. (2006). "Futuros posibles de la investigación en didáctica de la historia: aportaciones al debate". *Reseñas de Enseñanza de la Historia*, 4, 101-122. Universitas. APEHUN (Asociación de Profesores de Enseñanza de la Historia de Universidades Nacionales). Argentina. - SANTISTEBAN, A. (2007). Una investigación sobre cómo se aprende a enseñar el tiempo histórico. *Enseñanza de las Ciencias Sociales*, 6, 19-29.

SHAVER, J. P. (ed.) (1991): *Handbook on Research on Social Studies Teaching and Learning. A Project of the National Council for the Social Studies*. New York. Macmillan

SHAVER, J. P. (2001): "The Future of Research on Social Studies-For What Purpose?". STANLEY, W. B. (ed.): *Critical Issues in Social Studies Research for the 21st Century*. Greenwich, Connecticut, Information Age Publishing IAP, 231-25

STODOLSKY, S. S. (1991): *La importancia del contenido. Actividades en las clases de matemáticas y ciencias sociales*. Barcelona. Paidós/MEC

TRAVÉ, G. (2001): "Líneas de investigación en didáctica de las ciencias sociales". POZUELOS, F. J./TRAVÉ,

G. (eds.): *Entre pupitres. Razones e instrumentos para un nuevo marco educativo*. Huelva. Universidad de Huelva, 173-239